

Machteloos Nederland.

et leven van Nederland is een leven geweest van strijd, van voortdurenden strijd tegen het water, verdedigend eerst, aanvallend daarna, maar immer verdedigend tevens. Het land in zijn geheel is niet „ontwoerd aan de golven," — al klinkt dat stout. Het land in zijn geheel was ook voorheen niet „een handvol

zeewier," die „in 't nat" dreef, — al heeft niemand minder dan Bilderdijk ons dat met dichterlijke overdrijving gezegd. Maar moedig gestreden tegen het water hebben we altijd, van het oogenblik, dat de oude Friezen en Zeeuwen hun terpen en vluchtheuvels opwierpen ter ontkoming, en straks, daarmee niet tevreden, hun dijken aanlegden, vernieuwden, als de zee ze verbrak, en versterkten met paalwerk en stenen, en het paalwerk weer bekleedden tegen de kleine bondgenooten van den vijand, de paalwormen. En die strijd wordt voortgezet en nimmer beëindigd; het water blijft de vijand, die het nooit opgeeft en altijd terugkeert; en de Nederlander geeft het ook niet op, „weet van wanklen noch van wijken," want week hij eenmaal, hij lag voorgoed onder, en kon zijn vaderland aan de golven prijsgeven! De strijd tegen het water is de strijd om het bestaan; er op of er onder.

Doch we strijden niet allereerst door onze zeedijken; onze watermolens en stoomgemalen hebben grooter aandeel in den strijd. Het voorgeslacht heeft ons de dijken gegeven, en we hebben alleen toe te zien, dat wij ze onverzwakt overgeven aan de nakomelingen; onze watermachines hebben altijd te werken, om het water, door den regen aangebracht, naar de zee te brengen. Want het water bestrijdt ons van twee kanten. Van het Westen en het Noorden dreigt immer de zee. Maar van boven bestookt ons de regen en de sneeuw, en die zijn erger. Ze vullen ons den Rijn en de Waal en de Maas, onze vriendelijke rivieren, zoo vredig voortstroomend tusschen de welige akkers, en maken ze tot vijanden, die het land trachten te verwoesten en den akker zelf te verzwelgen. En dat is nog niet het ergste. Maar er komen tijden, dat de regen en de zee samenspannen; dat de zee het water weigert, 't welk de molens haar willen toevoeren; dat de ebbsluizen niet opengaan, omdat de ebbe door voortdurende Westenwinden de hoogte tracht te krijgen van den vloed, en dan is er geen tegenstand meer mogelijk; dan wint het water langzaam maar zeker, en de kloeke Nederlander, gehard in den strijd tegen het water, zit machteloos neer en ziet zijn velden overstroomd door hoog water.

't Is waar, als de zee zich verheft; als haar golven het gansche strand bedekken, en bijten in de duinen; als het water klimt tegen de dijken op, tot het bijna de kruin bereikt; als die dijken trillen onder uw voet, en het water met vlokken schuim er over vliegt, dan staart uw blik met ontzetting op het lage land achter u, en ge vraagt, of de weerstand van den dijk krachtig genoeg zal blijken tegen den druk, dien zulk een woelende en wielende watermassa uitoefent. De krachten der natuur tegen den arbeid van den mensch — wie zal de sterkste blijken? Maar dien druk kunt gij berekenen; ge kunt de hoogte meten, waartoe het water klimt, en ge bouwt uw dijken zoo hoog en zoo breed als uw berekening u zegt, dat ze zijn moeten, ja ge bouwt ze hooger en breeder, en de ondervinding toont, dat ge bijna altijd de meerdere blijft. Schatten geld kosten u die „gouden halsbanden," maar ze houden het dan ook, en ge voelt u veilig achter de machtige zeeweringen.

En met niet minder zorg bouwde Nederland zijn dijken langs de groote rivieren, waar het gevaar in sommige winters

nog grooter wordt. Want die rivieren moeten het water afvoeren, dat als regen en sneeuw gevallen is in een groot gebied; Duitschland en Zwitserland en België en Frankrijk samen vragen aan Nederland een weg voor hun overvloedig water. Maar Nederland gaf die rivieren een breede winterbedding, en legde heel wat land binnen de dijken, opdat er plaats zou zijn, waarlangs de groote vloed zou afdalen naar de wijde zee, die het bergen kan. En voert soms de rivier ijs mee, dat zich tracht op te stapelen en een dam wil vormen, die het water den doortocht belet, zoodat het hoog tegen de dijken opklimt, dan staat Nederland gereed om den vijand ook op dat terrein te bekampen; dan heeft het zijn riviertelegrafie in orde, dan staat het uit te zien, waar zich een versperring vormt, en het slaat dien uit elkaar met buskruit en dynamiet; en klimt het water, dan plaatst het kistingen op de bedreigde punten der dijken. Nederland waakt, het is op zijn hoede en ziet het gevaar naderen. En een gevaar, dat men ziet, is niet meer dan een-half gevaar.

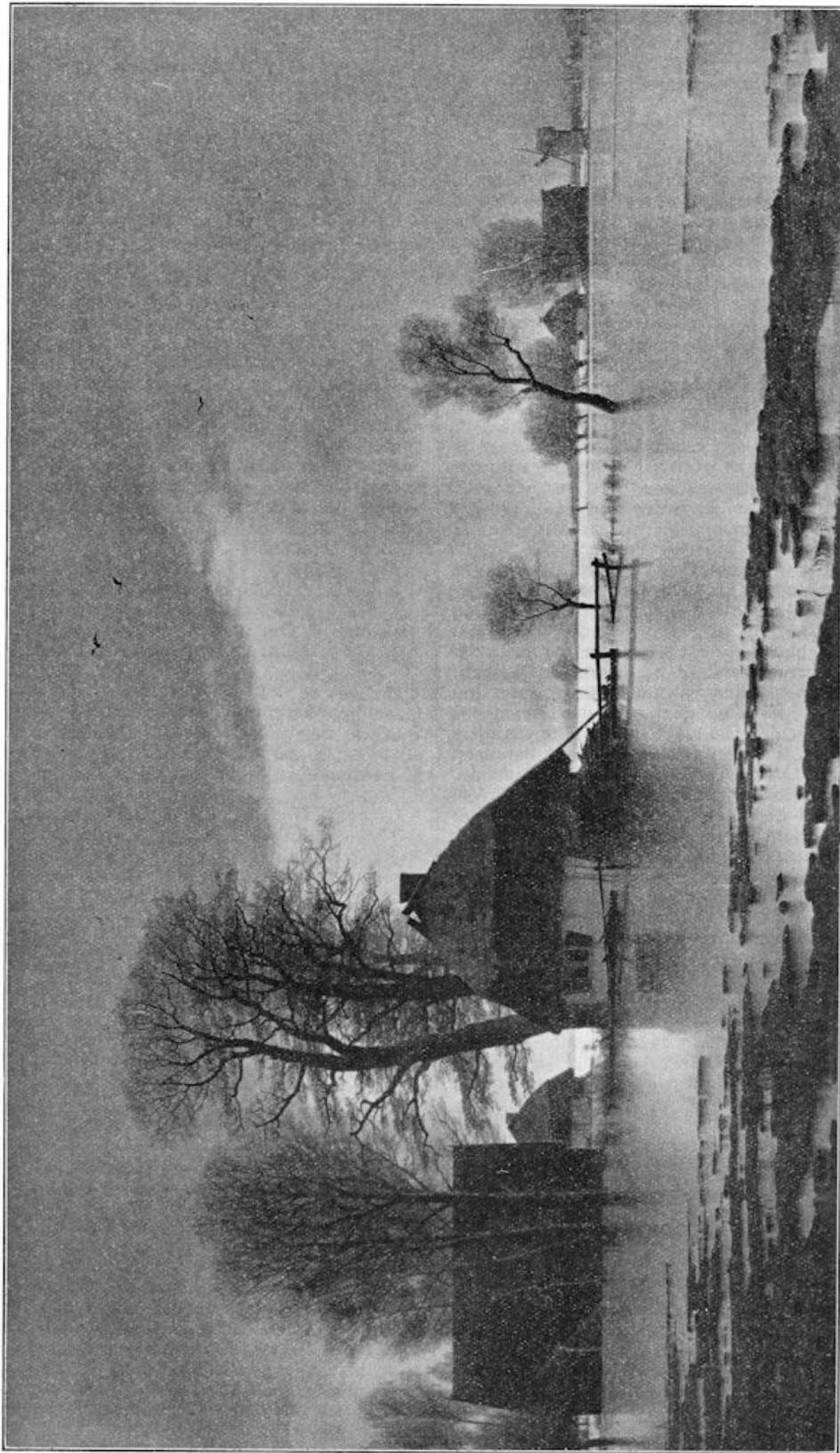
Dan echter komt de vijand in den vorm van hoog water, en maakt Nederland machteloos. Het regent, regent maar door, elken dag bij vernieuwing; een zware sneeuw-bui bedekt het land, en de zachte winter doet de sneeuw smelten en voegt veel water bij dat van den regen. En nu zet Nederland zijn talloze molens aan 't werk; het water, afgevoerd in de slooten, die de velden in regelmatige stukken verdeelen, dat water heeft een open weg naar den molen, en de molen slaat zijn wieken uit of stookt zijn vuur, en werpt het water in den boezem, die het zal loozen op de groote rivier of op de zee. Alles is goed in orde; de waterschapsbesturen hebben toegezien en op tijd schouw gehouden, en we kunnen immers verwachten, dat we den strijd ook thans winnen; dat we den regen van de lage landen brengen in de zee.

Maar — dan maakt de zee zich bondgenoot van den regen. Hoog staat ze tegen onze kusten, zoo hoog, dat de boezems het water niet kunnen loozen. En de molens werken door en verhoogen het peil van den boezem. Maar de Westenwind houdt stand en dringt het water der zee op tegen de sluizen. Hooger wordt het boezemwater, want de molens blijven werken, totdat — ja totdat de boezem niet meer bergen kan, en overloopen zou, zoodat de landen onderloopen. Dan staken de molens het werk, want dan zou het water slechts verplaatst worden van het eene lage land op het andere. En de regen brengt meer water aan; de slooten kunnen het niet meer bergen; er is geen afvoer meer, zoodat de velden onderloopen, terwijl ten overvloede hier en daar een zwakke boezemdijk door den druk van het water bezwijkt. Dan hebben we hoog water, en niets, niets kunnen we er tegen verrichten. Dan wordt het land een meer, een vriendelijk meer met kalme oppervlakte, waarin de hemel weerkaatst, en waarin huizen en boomen rustig weerspiegelen, zoodat het schoon zou zijn, . . . als het maar een meer was! Maar het is het weiland van den boer, de akker van den landman, en het water staat in zijn huis en in den stal van zijn vee, en zijn wintervoorraad bederft, hij verarmt, hij moet vluchten zelfs voor zijn leven.

Dat is machteloos Nederland! Tegen het woeden der zee, tegen den ijsgang der rivieren weet het te strijden, maar den stillen, sluipenden aanval van het „hoogwater" moet het aanvaarden, tot het God, „die met één wenken van Zijn hand, en lucht en wind regeert," behaagt, den wind te draaien naar het Oosten, de zee terug te drijven van onze kusten, en ons prachtig ingericht afwateringsstelsel weer toelaat te werken tot afvoering van den grooten regenval.

A. L.

HOOGWATER.